

PREDIKING ALS EEN GEBEUREN VAN GODSWEGE

Ds. G. Boer, theoloog en prediker van de verzoening

Het is al enkele weken geleden dat het symposium plaatsvond in het kader van de presentatie van de biografie over het leven van de voor mij onvergetelijke ds. G. Boer onder de titel 'Passie voor het Evangelie'.

Toen ik het verzoek van de redactie ontving om een recensie over dit boek te schrijven, heb ik dat aanvaard, omdat ik zulke bijzondere herinneringen aan Boer heb: hij was niet alleen onze réveil in de plaatselijke gemeente hebben meegemaakt, maar ook omdat hij een tijd mijn mentor was en mij heeft bevestigd in mijn eerste gemeente, Uddel.



Ds. G. BOER

Een bijzondere biografie

Het is al met al een bijzondere biografie geworden. Niet alleen qua omvang (417 blz.), maar ook qua inhoud. Welk een studie, welk een onderzoek en welk een betrokkenheid blijken uit deze biografie voor het leven en werk van ds. Boer.

In het 'Ten geleide' schrijft Van der Graaf dan ook: 'Graag wil ik erkennen dat ik zelf aan ds. Boer, wiens prediking ik als profetisch zou willen typen, veel te danken heb. In die zin ben ik aan hem verknocht geraakt, zodat een persoonlijke motivatie om me aan een biografie te zetten voluit aanwezig was.'

Zijn biografie bevat achtereenvolgens de levensloop van Boer, een schets van de zeven gemeenten die hij diende, zijn prediking, zijn werk in de Gereformeerde Bond, en ten slotte een hoofdstuk over zijn staan in kerk en theologie.

Dit artikel bedoelt niet alleen beoordelend van aard te zijn, maar in zekere zin ook beschrijvend in de vorm van een aantal citaten om hem dichterbij de lezer te brengen.

Passie voor het Evangelie

Als je de studeerkamer van Boer verliet, zag je boven de deur een ets van J. Th. Toorop met een afbeelding van de apostel Paulus met opgestoken vinger: 'Wee mij indien ik het Evangelie niet

verkondig...' (1 Kor. 9 : 16). De jaren die wij onder zijn prediking doorbrachten, zijn voor ons onvergetelijk en tot grote zegen geweest. Ds. Boer gaf maar niet een preek weg, maar er gebeurde iets onder zijn prediking. Zijn prediking was een gebeuren van hogerhand, in betoon van geest en kracht. Niet alleen vanwege het sterk exegetische gehalte, maar ook uitnodigend, appellerend en pastoraal. Als jong student in de economie 'geschiedde' het Woord in een adventspreek over Mattheüs 1 : 21. Door ziekte was ik helaas verhindert om het woord te voeren bij zijn begrafenis in Zoetermeer. Mijn vriend C. Graafland nam toen voor mij waar. In grote lijnen gaf hij weer wat ik ook had bedoeld te zeggen. Zo zei hij onder meer: Ds. Boer is voor ons en voor velen het middel geweest om tot Jezus te leiden. Dat heeft hij gedaan door zijn scherpe en niets ontziende, ontdekende prediking, die ons geen grond meer onder de voeten overliet. In die arbeid (in prediking en pastoraat) is het geweest, dat hij voor ons een lichtend en inspirerend voorbeeld is geweest die ons met jaloezheid vervulde om eenmaal ook zo dienaar des Woords te mogen zijn.

Ds. Boer heeft het ons voorgeleefd. Hij is zelf een levend exempel geweest, die ons al doende iets deed zien en gevoelen van de schoonheid van deze arbeid.

Theoloog en prediker

van de verzoening

Terecht typeert Van der Graaf hem als theoloog en prediker van de verzoening. Binnen de Ned. Herv. Kerk heeft Boer zich sterk ingezet voor een onverkorte handhaving van de klassieke verzoeningsleer, zoals deze in de gereformeerde belijdenisgeschriften is verwoord. De auteur geeft in zijn boek een overzicht van de stellingname in dezen van Boer. Heel nadrukkelijk beklemtoont Boer de plaatsvervangende. Hij ziet de spits van de verzoening door het bloed van Christus in de eerste plaats op God gericht. De realiteit van Gods toorn mag niet omspoeld en weggespoeld worden door de werkelijkheid van Zijn overweldigende liefde. De Schrift – zo benadrukt Boer – kent het heen en weer van de toorn naar de liefde, van het gericht naar de vrijspraak. Vanwege deze bijbelse accenten zag Boer zich genoodzaakt om een minderheidsrapport over de verzoening bij de synode in te dienen. Naar aanleiding van de uitspraken van prof. P. Smits had de synode een commissie ingesteld die zich moest bezinnen over de verzoening. Namens de commissie van advies had ook prof. dr. H. Jonker overwegende bezwaren tegen het meerderheidsrapport en overwegende waardering voor het stuk van ds. Boer.

Behalve in zijn theologische verhandelingen en toespraken staat ook in zijn preken de verzoening centraal. Levendig herinner ik mij de intrepreek in Lunteren in 1956 over 2 Korinthe 5 : 19 en 20: 'Want God was in Christus de wereld met zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bad; wij bidden van Christus' wege: laat u met God verzoenen...'

Nog hoor ik hem zeggen: 'Niemand in Lunteren of daarbuiten behoeft eraan te twijfelen of er nog redding en verlossing is. Door de verzoenende daad van God in Christus komt het aanbod tot elk en tot eenieder die onder het Woord Gods nederzet.'

Ter gelegenheid van zijn 25-jarig predikantschap preekt hij over 1 Samuël 7 : 12: 'Tot hertoe heeft de HEBERE ons geholpen.' In een hachelijk tijdsgezicht heeft Samuël geleerd dat er geen weg tot God loopt dan in het vol-

komen Lam, Jezus Christus. Dan zegt Boer: 'Dit Lam moet ons voor ogen geschilderd worden in Zijn doodsangsten, in Zijn plaatsvervangende, in Zijn wondere ruil, in Zijn verzoening voor onze zonden, in Zijn opstanding en Hogepriester zijn...'

Het werk van de Heilige Geest

Heel expliciet heeft Boer zich met het werk van de Heilige Geest beziggehouden, toen zich aan het eind van de jaren vijftig en het begin van de jaren zestig in Nederland een sterke opleving van de Pinksterbeweging voordeed. Opmerkelijke aandacht geeft Boer aan het boek van de gereformeerde predikant D. G. Molenaar *De Doop met de Heilige Geest*, een werk met een sterk exegetisch gehalte. Het is vanuit de lezing van dit boekwerk dat Boer tot de overtuiging komt dat de doop en de vervulling met de Heilige Geest meer en meer in theologie en prediking een plaats moeten krijgen. In genoemd boek benadrukt Molenaar dat de doop met de Heilige Geest een ervaring is die uitgaat boven de werking van de Heilige Geest in wedergeboorte en bekering.

Boer, zo schrijft Van der Graaf, treft in het boek van Molenaar een ontroerend pleidooi voor de vervulling met de Heilige Geest. Boer refereert hier aan ds. I. Kievit, die als geen ander helder was in de speciale betekenis van Pinksteren voor het leven van de kinderen Gods.

Adresboekje 2005/2006

In roestbruine kleur is de uitgave van het Adresboekje 2005/2006 van de Gereformeerde Bond beschikbaar. Het bevat zoals gebruikelijk de namen, adressen, telefoonnummers en, voor zover bekend, de faxnummers en emailadressen van hervormd-gereformeerde predikanten in de gemeenten die zij dienen, alsook die van emeriti-predikanten, predikantsweduwen, besturen van evangelisaties en afdelingen van de Gereformeerde Bond. Het boekje is uitsluitend verkrijgbaar door storting van

- € 4,50 voor leden van de Gereformeerde Bond (wat niet hetzelfde is als abonnee op de Waarheidsvriend)
- € 5,50 voor andere geïnteresseerden (inclusief porto) op postbanknummer 2937021 t.n.v. Bureau Gereformeerde Bond te Apeldoorn. Wie per giro betaalt, vergete niet zijn adres te melden!

In dit verband is de preek die Boer hield over de verzegeling van de Heilige Geest naar aanleiding van Efeze 1 : 13 en 14. In deze preek benadrukte hij het 'nadat' van de verzoening der belofte. Daarmee benadrukt Boer dat het vervuld worden met de Geest méér is dan het ontvangen van de Geest. Alle kinderen Gods hebben wel de Geest ontvangen als een zegel en een onderpand van de hemelse erfenis. Maar het bezit van de Geest garandeert nog niet het vervuld zijn met de Geest.

In dat verband verwijst Boer naar allerlei Schriftplaatsen, zoals o.a. 1 Korinthe 3. Daarom is de vermanende, opwekkende en bevelende prediking zo nodig. In deze passage over het werk van de Heilige Geest schrijft en preekt Boer uitvoerig over de vruchten en de gaven van de Geest.

Israël

In deze uitvoerige biografie trof ik ook een passage over Israël aan. In de reeks van preken over Abraham die hij in mijn geboortestad Gouda heeft gehouden, gaat de tweede preek over de belofte aan Abraham. Het gaat over de bekende woorden uit Genesis 12 : 2 en 3: 'En Ik zal u tot een groot volk maken en u zegenen en uw naam groot maken en wees een zegen; en Ik zal zegenen, die u zegenen, en vervloeken, die u vloekt; en in u zullen alle geslachten van de aarde gezegend worden.' In deze preek laat Boer staan dat de Heere ook waakt over de directe nakomelingen van Abraham, het volk Israël, ook al heeft het volk zijn Messias verworpen. Zelfs hier laat hij de verbinding tussen Abraham en Christus niet los. 'Immers heeft de Heere nog een heilrijke bedoeling met dit volk aan het einde der dagen. Zijn roeping en genadegiften zijn onberouwelijk. Daarom slaat ook God het Israël van onze dagen nauwlettend gade.

Eenieder die zijn hand uitstrekt naar dit Israël Gods, die strekt ten diepste zijn hand uit naar de Christus Gods. Dat heeft Hitler ervaren met zijn gaskamers, waarin hij miljoenen joden heeft vergast. God heeft hem weggesmeten. Want wie zijn volk aanraakt, zelfs in hun verharding, die raakt de levende God aan, Die waakt over Zijn volk. De haat tegen de joden is ten diepste de haat tegen Israëls God en Abrahams Christus. De zaligheid is uit de joden.' Dit zijn zeer krasse uitspraken, die er

niet om liegen. Toch heeft Boer zich verder theologisch niet met Israël beziggehouden. Wel stond hij vanuit mijn herinneringen zeer positief tegenover de bezinning ten aanzien van Israël in onze stroming.

Oog voor de zwakken

Wat in de biografie niet met zoveel woorden aandacht heeft gekregen, is het opmerkelijke feit dat Boer in prediking en pastoraat oog had voor de zwakken, de 'marginalen', in kerk en samenleving. Het is mij bekend hoe hij met name in het pastoraat intens meeleefde met ouders van een verstan-



Ets van Jan Toorop: Wee mee, indien in het Evangelie niet verkondig.

delijk of lichamelijk gehandicapt kind. Daar stelde hij in het pastoraat prioriteiten. In gesprekken met ouders in de tijd dat ik pastor was in Philadelphia, is mij dat duidelijk gebleken. Het verraste mij dat ik op het symposium zulke ouders ontmoette.

Dat was ook een kant aan het leven en werk van Boer, die in dit verband genoemd mag worden.

Licht- en schaduwzijden

De lichtzijden in het leven en werk van ds. Boer overheersen duidelijk en terecht in deze biografie. In prediking en pastoraat, en ik denk hierbij ook aan het pastoraat aan jonge predikanten, heeft hij veel mogen betekenen. In de worsteling om het belijden in het geheel van de kerk en binnen de stroming van de Gereformeerde Bond heeft hij sporen getrokken, al was dat naar de mening van sommigen ook wel eens een smal spoor.

Helaas ontbreken ook in zijn leven de schaduwzijden niet. Bij herhaling heeft ds. Boer beleden dat hij als mens zijn beperkingen en gebreken had. En dat er dingen zijn geweest die anders hadden moeten lopen.

Ik denk aan zijn verhouding met dr. C. Graafland, wiens naam wel 36 keer in deze biografie genoemd wordt. Enerzijds was er geestelijk een diepe verbondenheid vanuit het Woord Gods, maar anderzijds ging Graafland naar de mening van Boer wegen waarin hij hem niet kon volgen en die hij gevaarlijk achtte.

Van der Graaf verklaart dat onder meer uit het tijdsbestek. Het was de tijd waarin de deconfessionalisering van vanouds christelijke organisaties op gang kwam, gevoed en versterkt door de theologische ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Kerken, waardoor ook het Samen op Weg-proces op gang kon komen. Hij schrijft dan ook letterlijk: 'Was het niet mede daarom dat

Boer zich beducht toonde voor de openheid, die hier en daar in de kring van de Gereformeerde Bond ontstond voor de theologie van Barth, toen anderen juist gingen inzien waar epigonen van Barth de kerk hadden gebracht.'

In dit verband schrijft de auteur ook dat men zich kan afvragen of er altijd wel op de juiste wijze is gecommuniceerd. Ds. Boer was primair reagerend, Graafland uitdagend. Pogingen zijn ondernomen om Boer weer in contact te brengen met Graafland. Uit betrouwbare bron heb ik zelfs vernomen dat ds. Boer een brief heeft geschreven waarin hij Graafland heeft gerehabiliteerd. Ook tussen Boer en ds. L. Kievit ontstond enige tijd verwijdering. Dat had te maken met de te weinige openheid ten opzichte van critici binnen de Gereformeerde Bond. Tussen beiden bleef intussen een intense band in geestelijk opzicht.

Dankbaar ben ik Van der Graaf dat hij

uitvoerig aandacht besteedt aan het 'In memoriam' dat ds. Kievit in een dienst in de St.-Janskerk uitsprak naar aanleiding van het overlijden van ds. Boer. Aangrijpend en ontroerend. Persoonlijk ben ik van mening dat ds. Boer te weinig oog had voor de twee stromingen die er van het begin af in de Gereformeerde Bond zijn geweest. Mijn vraag is of dit aspect niet onderbelicht is gebleven in de biografie.

Slotconclusie

In mijn bespreking van deze biografie moge blijken met welk een grote waardering ik dit boek heb gelezen. Enkele schoonheidsfoutjes ontbreken niet: prof. dr. A. H. Edelkoort was geen nieuwtestamenticus, maar een oudtestamenticus (blz. 229). Het verhaal van een logeerpartij bij mijn schoonouders klopt niet (blz. 43). Dat is het gevaar van te minutieuze details, zoals in deze biografie gegeven. Deze biografie zou ik ook een studieboek willen noemen, een studieboek voor belangstellende gemeenteleden, studenten in de theologie en de jongere predikanten onder ons. In dat verband zouden een tekstregister en een zaakregister dienstig zijn geweest. Deze biografie acht ik ook van betekenis in de recente crisis in de Gereformeerde Bond rond het Samen op Weg-proces. Levendig herinner ik mij de woorden van Boer tijdens zijn 25-jarig predikantsjubileum. Op de vraag die toen gesteld werd of hij ooit overwogen heeft om de Ned. Herv. Kerk te verlaten, antwoordde hij: 'Zolang ik in die kerk het Woord mag verkondigen, blijf ik in die kerk', daarbij Calvijn citerend: 'Waar het Woord is, daar is de kerk.'

L. VAN NIEUWPOORT, AMERSFOORT

N.a.v. dr. ir. J. van der Graaf Passie voor het Evangelie. Leven en werk van ds. G. Boer (1913-1973). Uitg. Groen, Heerenveen; 428 blz.; € 37,50.

Predikbeurtenbureau

Het adres van het predikbeurtenbureau, dat uitgaat van het hoofdbestuur is **de heer A. van Lunteren, Vierschaarserf 12, 3991 KD Houten, tel. 030-6373314.** Kerkenraden en voorgangers dienen zich voor preekbeurten tot hem te richten.

Uitsluitend 's avonds bellen tussen half zeven en half acht.